

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

УХВАЛЕНО
Вченю Радою Одеського
національного медичного
університету
«10» 12 2020 р.
Протокол № 4

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИКИ
«СТАНДАРТИЗОВАНИЙ ПАЦІЄНТ» В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС
В ОДЕСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

Одеса – 2020

1. Загальні положення

1.1. Положення визначає порядок створення бази Стандартизованих пацієнтів (далі – СП), їх підготовки та роботи, критерії оцінювання якості надання послуг СП, критерії оцінювання оволодіння здобувачами освіти практичними навичками та набуття ними професійних компетентностей з використанням методики «Стандартизований пацієнт» в ОНМедУ (далі – Університет).

1.2. Методика «Стандартизований пацієнт» є складовою частиною освітнього процесу та ЄДКІ (єдиного державного кваліфікаційного іспиту) в Університеті.

1.3. Методика «Стандартизований пацієнт» («СП») – це сучасний та ефективний інструмент оцінювання знань та вмінь студентів, що призначений для перевірки набуття ними компетентностей та клінічного мислення, які неможливо оцінити іншими традиційними формами оцінювання, зокрема: комунікативні навички, навички фізикального обстеження та загального огляду хворого, відтворення нестандартних та складних клінічних кейсів.

1.4. У процесі організації та проведення занять та іспитів з використанням методики «СП» Університет керується Законом України «Про вищу освіту», Постановою КМУ № 302 від 27.03.2018 року «Про затвердження Порядку здійснення єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів освітнього ступеня магістра за спеціальностями галузі знань «Охорона здоров'я», державними стандартами вищої освіти, наказами та інструкціями МОН та МОЗ України, кваліфікаційними стандартами, Освітньо-професійними програмами ОНМедУ, практичними рекомендаціями Association of Standardized Patient Educators (ASPE), The National Board of Medical Examiners (NBME), Положенням про організацію освітнього процесу здобувачами вищої освіти в ОНМедУ, цим Положенням та іншими нормативними актами Університету, прийнятими в установленому законом порядку.

1.5. Терміни та поняття:

- Симуляція – це освітня методика, яка передбачає інтерактивний вид діяльності та «занурення в середу» шляхом відтворення реальної клінічної картини повністю або частково, при цьому без супутнього ризику для пацієнта.

- Симульований пацієнт – суб'єкт, який навчений реалістично зображати хворого (відтворювати його скарги, характерну моторику, психоемоційний стан тощо). Симульований пацієнт не завжди є стандартизованим.

- Стандартизований пацієнт – це пацієнт, який відтворює наявне в нього хронічне захворювання стандартизованим способом.

- Гіbridний пацієнт – це здоровий симульований пацієнт, який реалістично відтворює хворобливий стан стандартизованим способом.

- Стандартизований учасник – особа, яка не є пацієнтом, а зображує батьків або родичів пацієнта або інших медичних працівників в клінічній ситуації.

- Симуляційне навчання – обов'язковий компонент у професійній підготовці лікаря, що використовує модель професійної діяльності з метою надання можливості кожному здобувачу освіти виконати її елемент відповідно до професійних стандартів надання медичної допомоги.

2. Мета та завдання методики «Стандартизований пацієнт»

2.1. Метою методики «Стандартизований пацієнт» є заміщення або збагачення практичного досвіду здобувачів освіти в Університеті, шляхом штучного створення ситуації, яка за участю симульованого, стандартизованого або гіbridного пацієнта відображає і відтворює проблеми, які мають місце в реальній лікарській практиці, в повністю інтерактивній манері, і в якій здобувач освіти повинен відреагувати в такий спосіб, як він зробив би це в реальному житті.

2.2. Навчання здобувачів освіти за методикою «Стандартизований пацієнт» проводиться на базі спеціально обладнаних приміщень НВК ІТНІБО, в учебових приміщеннях кафедр або дистанційно на платформі Microsoft Teams викладачами відповідних кафедр за заздалегідь складеним розкладом.

Завуч кафедри заздалегідь створює розклад занять з СП та надає співробітнику НВК ІТНІБО, який відповідає за роботу з СП, заявку, в якій вказує необхідну кількість пацієнтів та конкретні сценарії симуляції, які будуть використані на занятті.

Кількість пацієнтів, сценарії та час роботи додатково узгоджуються завучем кафедри та відповідальним співробітником НВК ІТНІБО за день до проведення заняття.

Відповідальність за методичне забезпечення, зміст клінічних кейсів та сценаріїв несе завідувач кафедри, на якій проводяться заняття за участю СП.

2.3. Навчання СП проводиться спеціально навченими штатними фахівцями (інструкторами) НВК ІТНІБО та/або інструкторами компанії, яка надає Університету послуги «Стандартизованих пацієнтів» за розробленими співробітниками відповідних кафедр сценаріями.

Відповідальність за забезпечення СП необхідними за сценарієм засобами симуляції (грим, технічні моделі, фантом тощо) несе фахівець (інструктор) НВК ІТНІБО та/або компанія, яка надає Університету послуги «Стандартизованих пацієнтів» за розробленими співробітниками відповідних кафедр сценаріями.

Внутрішня атестація рівня підготовки СП та відповідності наданим вимогам проводиться співробітниками відповідних кафедр та проректором з науково-педагогічної роботи.

2.4. Використання об'єктивної оцінки за допомогою імітаційної методики «Стандартизований пацієнт» є варіантом прагматичного втілення ідеї компетентнісного студенторієнтованого підходу та забезпечує одне з найважливіших завдань Університету – оцінку ступеня відповідності підготовки спеціаліста (випускника) вимогам практичної охорони здоров'я.

2.5. Впровадження методики «Стандартизований пацієнт» в навчальний процес Університету дозволить всім стейкхолдерам досягати цілей:

- На національному рівні – підвищення якості підготовки молодих фахівців, контроль якості роботи практикуючих фахівців. Крім того, держава вправі очікувати економію коштів, витрачених на навчання фахівців, за рахунок скорочення часу на підготовку, а також економію в зв'язку з підвищенням якості медичної допомоги.
- На рівні роботодавців – зменшення числа професійних помилок, зниження ризику відповідальності за дії своїх співробітників, підвищення авторитету своєї установи.

- На рівні медичних працівників – швидке входження в професію, відповідність вимогам роботодавців.
- На рівні пацієнтів – безпека і якість при наданні їм медичної допомоги.

2.6. Методика «Стандартизований пацієнт» забезпечує інтеграцію вмісту навчального плану, в практичну діяльність студента. Використовуючи СП, студенти навчаються вірно ставити питання пацієнту, що стосуються уточнення скарг та медичного, хірургічного і соціального анамнезів, а також проводити фізикальне обстеження за стандартизованим, структурованим та ефективним принципом.

3. Принципи та способи навчання за методикою Стандартизований пацієнт

3.1. З метою забезпечення коректного функціонування симуляційного навчання за методикою «Стандартизований пацієнт» необхідне дотримання принципів ефективної технології навчання і наступних організаційних принципів:

- Інтеграція симуляційного навчання в освітнє середовище Університету.
- Дотримання законодавчої бази України, в якій міститься норма про допуск до роботи (навчання) з пацієнтами,
- Створення матрикулу компетентностей, за якими створюється база завдань та сценаріїв для СП.
- Інтенсивна організація навчального процесу, модульна побудова програми симуляції навчання і можливості для одночасного навчання різних категорій медичного персоналу (за видами і спеціальностями).
- Об'єктивність атестації з використанням СП на основі затверджених стандартів та відповідних критеріїв оцінювання з проведенням документування та відеoreєстрації процесу атестації.
- Виключення впливу особистості викладача або екзаменатора протягом процесу симуляції СП.
- Єдина система оцінки результатів участі СП та здобувача освіти в процесі навчання з використанням симуляції.

- Наявність системи підготовки персоналу (викладачів, інструкторів, СП), що забезпечує симуляційне навчання.

3.2. Використання СП дозволяє викладачам контролювати клінічний зміст навчання і забезпечує доступність пацієнтів з конкретною патологією за відповідним графіком.

Крім того, застосування СП:

- зручно: доступно в будь-який час, в будь-якому місці;
- надійно: пацієнти є стандартизованими, а кейси відтворюваними;
- достовірно: можна порівняти з реальними пацієнтами;
- контролювано: викладачі приводять сценарії у відповідність з цілями навчання;
- реалістичне: викладачі інтегрують психосоціальні проблеми в клінічний випадок;
- коригуюче: студент негайно отримує зворотну реакцію;
- практичне: студенти відпрацьовують на практиці отримані теоретичні знання;
- повторюване: студенти можуть багаторазово повторювати клінічні ситуації, в яких вони відчувають низьку готовність працювати самостійно;
- вимірне: результати студентів можна порівнювати;
- безпечне: не заподіює незручності, дискомфорту і не несе потенційної шкоди для реальних пацієнтів;
- ефективне: забезпечує безперервне накопичення досвіду в стислі часові рамки, в тому числі можливість «роботи над помилками» як самостійно студентом, так і в групі, з використанням відеозаписів роботи кожного студента.

3.3. СП можуть виконувати різноманітні ролі, які передбачені сценарієм завдання:

- пацієнтів;
- медичних сестер;
- лікарів;
- допоміжних фахівців;
- друзів і членів родини пацієнта.

В залежності від цілі завдання в одній симуляції може бути задіяно більше одного СП (наприклад, хворий з членом родини).

3.4. Методика СП може бути об'єднана з використанням манекенів та тренажерів – «Комбінований пацієнт» – для відпрацювання окремих умінь з СП для того, щоб студенти могли застосовувати на практиці як клінічні маніпуляції, так і вміння спілкування з пацієнтом. Такий сценарій збільшує реалізм навчання та робить можливим проведення під час симуляції інвазійних досліджень (гінекологічний огляд, пальцьове дослідження прямої кишки або передміхурової залози тощо). Цю технологію втілюють, поєднуючи СП і тренажер так, щоб тренажер став продовженням тіла СП (Наприклад, СП сідає позаду тренажера для обстеження органів тазу або катетеризації, а потім модель фіксується до СП. Потім студент виконує процедуру і одночасно розмовляє з пацієнтом так, як би він це робив в реальних умовах).

Стандартизація симуляції робить її такою, що відтворюється необмежену кількість разів для значного числа здобувачів освіти.

3.5. Додавання СП до сценаріїв командної роботи в кризовій ситуації забезпечує більш повний, комплексний підхід для навчання. Наприклад, команді потрібно повідомити погані новини родині про те, що трапилося в критичній ситуації. Тепер цілі навчання включають не тільки взаємодія всередині команди, а й взаємодія з сім'єю, що робить навчання більш цілісним.

3.6. Після завершенняожної процедури симуляції викладач оцінює окремо роботу СП та рівень підготовки студента за допомогою відповідних чек-листів.

4. ПІДБІР СП

4.1. За підбір, набір та створення бази СП несе відповідальність фахівець (інструктор) СП, який є співробітником НВК ІТНІБО. В разі використання аутсорсингових послуг, відповідальність за набір та створення бази СП несе Виконавець у співпраці з співробітником НВК ІТНІБО.

4.2. До осіб, які залучаються в якості СП надаються вимоги:

- Освіта – на має значення

- Стать: чоловіча; жіноча;
- Вік: 18-75 років;
- Знання мов: українська, не обов'язково англійська;
- Володіння навичками роботи з комп'ютером на рівні користувача;
- Володіння здібностями імітувати захворювання та поведінку, в тому числі з використанням гриму та спеціальних засобів.
- Володіння здібностями для симуляції скарг передбачених клінічним сценарієм (слабкість, кашель, задишка, головний біль, нудота, свербіж шкіри, та інші).
- Вміння накладання гриму для імітації різноманітних клінічних станів пацієнта (жовтяниця, почервоніння шкірних покривів, ціаноз шкіри, набряки під очима, одутлість обличчя, шкірні висипи, алопеція, інші).
- Згода на: оголення до нижньої білизни з метою зовнішнього огляду; контактні методи дослідження (перкусія; пальпація; аускультація); проведення відеофіксації симуляцій для використання в учебових цілях; ненормований робочий день;
- Згода на: використання симптомів наявних у актора захворювань в процесі навчання студентів.

4.2. В разі використання аутсорсингових послуг, Виконавець повинен:

- Надати Університету відомості про своїх співробітників, яких він планує задіяти в наданні послуги, із підтвердженням їх відповідності вищезазначеним критеріям (паспортні дані, довідка про офіційне працевлаштування в компанії Виконавця, інформовану згоду на виконання вищезазначених вимог, володіння мовами). Виконавець також повинен проводити навчання та підготовку своїх спеціалістів за сценаріями завдань, які надаватимуться Університетом.

- Надати Університету Робочу базу даних «Стандартизованих пацієнтів» з погодженням з ними графіком роботи для створення належних умов задіяння «Стандартизованих пацієнтів» Університетом в навчальному процесі.

- Проводити постійний самоконтроль якості виконаних Послуг за погодженими Університетом індикаторами з постійним самостійним виправленням недоліків.

- Надати Університету щонайменше 40 спеціалістів для забезпечення особової потреби Університету в «стандартизованих/ гібридних пацієнтах»
- За даними службових записок завідувачів кафедр на період з 02.02.2021 до 31.12.2021 року Університету для аудиторних занять необхідно замовити симуляції в обсязі 27 040 шт.
- Надати Університету калькуляцію вартості послуги стандартизованого / гібридного пацієнта

4.3. Відповідно до умов Договору калькуляція вартості наданих послуг повинна бути розрахована наступним чином:

- 4.3.1. Кількість симуляцій, які спеціаліст може надати протягом одного робочого дня.
- 4.3.2. Кількість сценаріїв, які один спеціаліст може імітувати .
- 4.3.3. Час та ресурси, затрачені на вивчення та тренування ролі пацієнта.
- 4.3.4. Процес професійного накладання гриму, з урахуванням сценарію.
- 4.3.5. Вибір косметики та приладдя для гримування, необхідний для створення образу пацієнта з урахуванням сценарію.
- 4.3.6. Імітація пацієнта під час практичних занять в Університеті.
- 4.3.7. Заповнення бланку відповідей.